

da še sploh v Avstriji imamo številni kmetijski stan, na kateri se moremo ozirati in ga še v pošteb jemati, kedar hočemo socialna vprašanja reševati. Naš kmetijski stan je še zmiraj dobrodejen jez med preveč bogatimi in presilno ubogimi. Bil bi ta jez mnogo trdneji, ko bi ga liberalno postavodajstvo leta 1868 ne bilo tako močno oškodovalo. Že večkrat se je tukaj povedalo, kako smo od tiste dobe naprej doživeli pri nas poprej nezaslišano trganje in razprodavanje zemljišč, veleposestva pa se širijo na škodo kmetovalstva. Kot vzgled se je navajalo s Koroškega postopanje grofa Thurna. Ta grof Thurn mora liberalnim Dunajskim listom biti zelo ušesna oseba, ker so vsi zamolčali, kar je o njem poslanec g. dr. Steinwender omenil. Le „Vaterland“ je objavil, kako da je grof Thurn okoli 6000 oralov kmetom pobral zemljišča, ter jih kupil in svojemu itak ogromnemu posestvu pritaknil.

Pristavljam še, kar sem v javnih listih čital, da je grof Thurn nedavno pol župnije Črneške na Koroškem pograbil ter nad 30 kmetških posestev ondu kupil. Nekaj podobnega se je godilo na spodnjem Štajarskem. Nekov kapitalist, čegar predstari so najbrž nekdanj skoz Rdeče morje šli, pokupil je od kmetov 300 oralov njiv, travnikov, gozdov, ter jih je dobro plačal. Zakaj? Pravijo, da je to špekulacija ali da hoče „imeti svoj lov“. V petih ne prevelikih sodnijskih okrajih na slovenskem Štajarskem so v treh kratkih letih eksekutivno prodali 1153 kmetških posestev; toliko rodbin je moralo zgubiti svoj dom in propasti v nemaništvo.

(Dalje prih.)

Bralna društva.

(Konec.)

Vsako nedeljo popoldan, recimo, po večernicah, sešli bi se udje društva na katerem si bodi domu enega teh udov, ali pri kakem drugem kmetu, ki se za to zanima, — samo v krčmi ne! — ter bi, zdaj ta, zdaj drugi ud ostalim udom časnik čital. Pri tem bi se razvijali javni pogovori čez to in ono, kar je bilo čitano — in to ravno je ono, kar bi jaz rad znal uresničeno. S tem bi bila kmetu dana prilžnost, da prosto svojo misel izjavi, ter morebiti bi to pomagalo, da bi kmet pri vsem, kar dela, gosteje tudi mislil, kakor se še to sedaj pripeti.

Posebno iz gospodarskega stališča bilo bi to zelo koristno, kajti čez slabe sedanje gospodarske razmere se vedno samo le tožiti, to celo nič ne pomaga, temveč le škoduje, ker pri tem večnem javkanji izgubi še pogumneji ves up na kedanje spremembo k boljemu, ter vsako delo, katerega se loti, opravi le površno, s čemer še

ima seveda menj gotovosti na ugoden uspeh tega dela.

Bolje bi bilo tedaj, da kmetje prebirajo razen drugih, tudi gospodarske liste, ter drug drugemu svetuje in se med seboj pogovorijo kaj o tem, kar je kateri čital, bi se dalo pod obstoječimi razmerami uvesti in kako lastno gospodarstvo poboljšati; in če se to stori, ni dvombe, da bi se mnogo na bolje obrnilo!

Ne smemo vendar pri tem pozabiti, da bi se še veliko drugih nesreč vsled takih društev ne zgodilo; zakaj vsaj boljim fantom ne bi prišlo niti v misel, po nedeljah (posebno v zimskem času) polegati po krčmah, zapivati in igravati denar in zdravje, ognili bi se na tak način mnogim preprirom, pretepom in pobojem, vsled katerih slednjih, žalibog, spodnji Štajar slovi precej daleč čez Štajarske meje! Zares žalostna slava!

Tako si to reč tedaj jaz mislim. Da vam to primer pišem, ne storim za tega del, ker želim, da ga objavite, temveč hotel sem izjaviti samo svoje misli, gledé tega, in če baš najdete kaj porabljivega v njem, porabite ga drage volje v primerni obliki.

Upam tudi, da še kdo v vašem listu izpregovori katero besedo o tem, ter morebiti se reč že na prvo opombo kje poskusi. (Morebiti kje v slov. goricah?) Gradiva gotovo ne bi manjkalo.

Gospodarske stvari.

Domača živina in nje vzboljšanje.

V zadnjem listu našem smo rekli, da nam je treba gledati na to, naj si o pravem času in torej po vsem pravo živinče postavimo v hlev, ako nam je za to, da nam bode živina na hvalo in na dobiček. To se naj godi po času, ne prenašlo, pri tem imejmo vselej oči odprte, da ne zavržemo denarja ali si vsaj ne pokvarimo še te živine, ki jo že imamo v hlevu.

Tudi to smo že omenili, da kaže pri nas pinegavska živina, kajti ona nam služi še nekam najbolj za potrebe, kakor so pri nas doma. Poleg pinegavske živine pa se priporočuje še tudi belanska. Le-ta je doma na gorenjem Koroškem. Ime ima od reke, ki teče skozi gorenje Koroško — od Bele. Bela daje ime dolini pa tudi živini, ki se nahaja v njej. Živina belanska pa se vidi sedaj že tudi drugod, po Koroškem, pa je nje najti že tudi na Štajarskem in Kranjskem.

Na Koroškem se nahaja je največ v dolini Dravski, Zilski in Jezerski. Kaka je zunanja podoba belanske živine? — Ne loči se belanska žival veliko od pinegavske in če gre za pravo, ste obe iz ene in iste pasme ali vrste. Razlika je med njima najbolj v deželi, v

kateri se redi, pingavska na Solnograškem, belanska pa je doma na Koroškem. Vsa razlika, kolikor je je med živalima, razlaga se lahko iz zraka, podnebja in krme.

Znamenja, po katerih se razločuje belanska žival od pingavske, so blizu ta-le: 1. Barva je pri belanski živali bolj rdečkasta, 2. kosti so ji bolj tenke; 3. gobec ali smrček ima barvo kakor meso; 4. parklje ima črne, vendar pa so na njih tudi proge belkaste in stojé po dolgem; 5. rogovi so rmeni, blizu kakor vosek, na konci pa so črni.

Krave dajo obilo in dobrega mleka. Ako ima človek skrb za-nje in jim daje dovolj in dobre krme, dobi od ene po 2300 litrov mleka na leto. Težke pa so krave od 300 do 400 kilogramov in tele take krave tehtajo od 30 do 35 kilogramov, kedar je šest tednov staro.

Gotovo je, da so to lepe in koristne živali in kdor ima dovolj in dobre krme, pa tudi dobre hleve, njemu se lahko svetuje, naj si priskrbi s časom take živali k hiši. Vendar poprek, za vse naše bralce? Ne tega jim ne svetujemo, zakaj malo pomaga, če pride dobra pasma in lepa žival k hiši, ako ne najde pri hiši tega, kar ji je potrebno, da ne hira. Najbolje še kaže po takem, da skuša gospodar z živalijo, ki je v njegovem kraju doma in naj le-tej lepo streže, posebno pa še, naj pušča za pleme vselej najlepšo in najmočnejšo žival!

Za kokoši.

Jajca so v naših dneh draga in gospodinji jih ni težko spraviti v denar, ako so jih ji kokoši nanesele. Večjo težavo pa ima s kokošmi, da jih pripravi na to, da nesó jajca; izlasti po zimi, kedar je huji mraz, ni lahko najti kure, ki nese. Kaj je tega krivo? Odgovor je le ta, da je kokoši treba dovolj toplega kurnika in pa poleg zrnja še tudi kake zelenjadi za pičo.

Kjer je kurnik mrzel ali kjer ne dobi kokoš nič zelenjadi, tam tudi ne nese, naj si še gospodinja enkrat bolj želi dobiti jajec iz nje. Treba je torej skrbeti, da je kurnik na takem kraju, kjer ni premrzlo in da je tudi kaj zelenjadi med pičo, ki se daje kokošim. Zelenjad pa se dobi, ako se dene par slabših zeljnih glav ali endivije v pesek, v kleti se drži oboje delj časa. Ako se da kokoši vsak den par peresec take zelenjadi in še ji tudi druge piče ne manjka, tedaj so kokoši hvaležne in gospodinja lahko dobi kake groše za domače potrebe.

Sejmovi. Dne 15. decembra v Poličanah (za svinje). Dne 18. decembra v Ljutomeru. Dne 19. decembra pri sv. Ani poleg Teharija in v Imenem (za svinje). Dne 20. decembra na Bregu v Ptujih (za svinje). Dne 21. decembra v Laškem trgu. Dne 22. decembra v Poličanah (za svinje) in v Brežicah,

Dopisi.

Iz Dev. Marije v puščavi. (Šolska zastava.) Slovesnosti, ki so se tukaj v spomin 40-letnega vladanja Njih veličansta priredile, so se v nedeljo dne 2. dec. kaj veličastno končale. Ta dan se je namreč blagoslovila nova šolska zastava, ki se je v spomin na letošnje leto omislila. Zastava velja 80 fl. in so ta znesek blagi dobrotniki v kratkem času po pristo-voljnih darovih zložili, za kar se jim izreka najprisernejša zahvala. G. župnik je v svojem govoru omenjal veliko imenitnost današnjega dneva za vse avstrijske narode, potem se je spominjal slovesnosti v tukajšnjem kraju, od katerih je danes že tretja, končno pa je kaj lepo starišem in otrokom razložil pomen zastave sploh, kakor tudi pomen podob in napisov na zastavi. Ko je končal, je v nazočnosti udov kraj. šol. sveta, potem obč. odbora v Činžatu in s Kumena zastavo blagoslovil, na kar so navzoči odličniki zaporedoma vsak po eden žebelj va-njo zabili. Sedaj vzamejo učenci zastavo ter jo v slovesnem obhodu nesejo po cerkvi. Končala se je ta pre-lepa slovesnost z zahvalno sv. mešo z godbo, pri kateri je sodeloval g. Polanec od sv. Lovrenca. Zastava pa je kinč šole in cerkve, čast cele župnije, veselje učencev, katerim je tudi lep kažipot do časne in večne sreče, ter bode še poznim naslednikom pričala o živih ljubezni, ki nas veže in združuje s preuzvišeno vladar-sko hišo.

Od sv. Ane v Slov. goricah. (Lep dar.) Ravnokar smo dobili bukve družbe sv. Mohorje tudi v prelepo Lavantinsko škofijo. Res skoraj ne vemo, katero knjigo bi hvalili, ker so vse lepe in družbeniki jih bodo gotovo izvanredno veseli; izlasti pobožne duše se ne bodo naveličale brati: „Kempčana“ in „življenje Marijino“, v katerih se razpravlja o božjih potih. Zal, da štajarska imenitna božja pot na Sladki gori ni v tej prelepi in imenitni Volčičevi knjigi do-bila prostora. Upamo, da bo drugo leto zopet mnogo novih udov privabili č. g. Jan. Skuhale knjiga: „Življenje našega g. J. K. po besedah sv. evangelistov“ s podobami, to vam bo, dragi Slovenci, lepa knjiga, vsa iz sv. evangelja. Za-toraj bi nobenega pobožnega Slovenca naj ne manjkalo drugo leto pri naši prekornisti družbi. Spet druge bo vabila „fizika“ izlasti lep kinč je pa družbin „koledar“, ki se lahko meri z drugimi narodi, izlasti mile so nam slike. Da bode pa družba sv. Mohorja tudi zanaprej rastla, se razvijala in prelepi sad rodila, zato je vsa-kega slovenskega rodoljuba in družnika dolž-nost, da vsaj po jednega novega uda pridobi; vsak je dolžan, da knjige nevednim pokaže in tudi za nekaj časa posodi, a to ne vsako leto, ker bi se s tem navadili in dejali: zakaj bi bil ud, saj dobim na posodo? Nikakor takó, am-